

SL

SL

SL

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 5.11.2010
COM(2010) 620 konč.

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Šesto poročilo
o ohranitvi vizumske obveznosti v nekaterih tretjih državah kljub načelu vzajemnosti

KAZALO

1.	Uvod.....	3
2.	Rezultati, doseženi od petega poročila Komisije o vzajemnosti.....	3
2.1.	Avstralija.....	3
2.2.	Brazilija.....	5
2.3.	Brunej.....	6
2.4.	Kanada.....	6
2.5.	Japonska.....	9
2.6.	Združene države Amerike (ZDA).....	9
3.	Sklepne ugotovitve.....	12

1. UVOD

Uredba Sveta (ES) št. 539/2001 z dne 15. marca 2001 o seznamu tretjih držav, katerih državljani morajo pri prehodu zunanjih meja držav članic imeti vizume (Priloga I k Uredbi, „negativni seznam“), in držav, katerih državljani so oproščeni te zahteve (Priloga II k Uredbi, „pozitivni seznam“)¹, je temeljni instrument naše skupne vizumske politike, ki zagotavlja mehanizem vzajemnosti v primerih, v katerih tretje države s pozitivnega seznama ohranijo ali uvedejo vizumsko obveznost za državljane ene države članice ali več².

Prva štiri poročila³ so pokazala postopen napredek pri reševanju vprašanj nevzajemnosti. Iz petega poročila o vizumski vzajemnosti⁴ z dne 19. oktobra 2009 je razvidno, da so bili vizumi za državljane ene ali več držav članic še naprej potrebni le v petih tretjih državah s pozitivnega seznama.

Istega dne je Komisija sprejela ad hoc poročilo o ponovni uvedbi vizumske obveznosti v Kanadi za češke državljane⁵. Prvič se je zgodilo, da je tretja država s pozitivnega seznama ponovno uvedla vizumsko obveznost za državljane države članice, odkar je bil leta 2005 uveden nov mehanizem vizumske vzajemnosti. Komisija je sklenila, da bo v primeru, če Kanada ne bo sprejela pozitivnih ukrepov za olajšanje formalnosti za češke državljane, ki želijo obiskati Kanado, in vrste ukrepov za ponovno uvedbo potovanj brez vizuma za te državljane do konca leta 2009, priporočila uvedbo ali ponovno uvedbo vizumske obveznosti za nekatere kategorije kanadskih državljanov.

Obe poročili sta bili Svetu PNZ predloženi 23. oktobra 2009. Svet je od Komisije zahteval, naj nadaljuje svoja prizadevanja za doseg popolne vzajemnosti v primeru tretjih držav, ki še naprej določajo vizumsko obveznost in s tem kršijo načelo vzajemnosti, predvsem s ponovno vzpostavitev potovanja brez vizumov v Kanado za češke državljane.

To šesto poročilo o vizumski vzajemnosti je pregled rezultatov, doseženih od 19. oktobra 2009.

2. REZULTATI, DOSEŽENI OD PETEGA POROČILA KOMISIJE O VZAJEMNOSTI

2.1. Avstralija

Trenutno stanje

Državljan vseh držav članic in pridruženih schengenskih držav so od 27. oktobra 2008 upravičeni do uporabe sistema eVisitor ne glede na njihov prejšnji

¹ UL L 81, 21.3.2001, str. 1.

² Sedanji mehanizem vizumske vzajemnosti je bil uveden s spremembo Uredbe Sveta (ES) št. 539/2001 z Uredbo Sveta (ES) št. 851/2005 z dne 2. junija 2005 (UL L 141, 4.6.2005, str. 3).

³ COM(2006) 3 konč. z dne 10. januarja 2006, COM(2006) 568 konč. z dne 2. oktobra 2006, COM(2006) 533 konč. z dne 13. septembra 2007, COM(2008) 486 konč./2 z dne 9. septembra 2008.

⁴ COM(2009) 560 konč.

⁵ COM(2009) 562 konč.

status (tj. ETA ali eVisa)⁶. Dovoljenje eVisitor omogoča vstop v Avstralijo v turistične ali poslovne namene za največ tri mesece ob vsakem vstopu. eVisitor velja dvanajst mesecev od dneva, ko se podeli.

Obravnavanje vlog za eVisitor

Avstralija Komisiji od uvedbe sistema eVisitor pošilja redna poročila s statističnimi podatki o vlogah eVisitors, ki vključujejo vse države članice. Tretje poročilo, ki zajema obdobje od 1. julija 2009 do 31. oktobra 2009 je bilo predloženo 18. januarja 2010. V tem obdobju je bilo izdanih 132 036 dovoljenj eVisitor, od tega 88,54 % samodejno. Stopnja samodejnega izdajanja dovoljenj je večja od 82 %, razen pri državljanih Romunije (28,99 %), Bolgarije (40,95 %) in Slovaške (69,92 %), najvišja stopnja pa je bila zabeležena pri grških državljanih, in sicer 95,59 %. Zaradi že omenjenih dvomov glede integritete vlagateljev iz nekaterih držav članic, se je Avstralija odločila, da več vlog obdela ročno in jih skrbneje pregleda. 745 vlog je bilo zavrnjenih, od tega 263 vlog romunskih državljanov. Poleg tega statistični podatki kažejo, da je povprečna spremenjena stopnja oseb, ki se niso vrnile,⁷ znašala 0,71 %, pri čemer je imela najvišjo stopnjo Latvija s 5,63 %.

Pripravljen je bil še pregled prvega polnega leta izvajanja sistema eVisitor (od 27. oktobra 2008 do 31. oktobra 2009). V navedenem letu je bilo vloženih 358 273 vlog, od katerih jih je bilo 86,94 % odobrenih samodejno. 1 863 vlog je bilo zavrnjenih, od tega 761 vlog romunskih državljanov. Povprečna spremenjena stopnja oseb, ki se niso vrnile, je znašala 0,59 %, pri čemer je imela Romunija najvišjo stopnjo v višini 4,83 %. Avstralija je navedla, da se sicer v prvem letu niso pojavili nobeni dodatni dvomi glede integritete vlagateljev, vendar pa je nadaljnje spremljanje vlog bolgarskih in romunskih državljanov še vedno potrebno.

Avstralija je 4 aprila 2010 poslala četrto poročilo, in sicer za obdobje od 1. julija 2009 do 31. januarja 2010. V tem obdobju je bilo izdanih 255 178 dovoljenj eVisitor, od tega 87,69 % samodejno. Najnižji stopnji samodejnega izdajanja dovoljenj sta bili zabeleženi za Romunijo (25,63 %) in Bolgarijo (36,61 %). Za Romunijo je bila s 6,23 % navedena najvišja spremenjena stopnja oseb, ki se niso vrnile, stopnja za Bolgarijo je znašala 3,72 %, povprečna stopnja pa 0,75 %.

Avstralija je 10. junija 2010 predložila peto poročilo, ki zajema obdobje od 1. julija 2009 do 30. aprila 2010 in obdobje od 1. julija 2008 do 30. aprila 2009. Primerjava teh obdobjev kaže, da se je povečala stopnja samodejnega izdajanja dovoljenj, in sicer s 85,32 % na 87,09 %. Vendar pa sta se precej zmanjšali stopnji samodejnega izdajanja dovoljenj za bolgarske in romunske vlagatelje, in sicer s 87,30 % na 35,38 % oziroma z 78,57 % na 27,94 %. To je posledica dejstva, da Avstralija zaradi že omenjenih dvomov glede integritete vlagateljev več njihovih vlog obdela ročno. Poleg tega je Avstralija navedla, da se takšni dvomi pojavljajo tudi pri vlogah latvijskih državljanov.

⁶ Glej Prilogo 2 prvega poročila o vizumski vzajemnosti (COM(2006) 3 konč.) za nadaljnja pojasnila glede sistemov ETA in eVisa.

⁷ Spremenjena stopnja oseb, ki se niso vrnile, je izračun deleža obiskovalcev, ki so vstopili v državo, katerih začetni vizumi so v obdobju poročanja potekali in so nezakonito ostali v Avstraliji, odšli iz Avstralije s pretečenim vizumom ali so zaprosili za naslednji vizum, ki se ne podeli na podlagi merila doprinosu koristi Avstraliji.

Ocena o tem, ali je sistem eVisitor enakovreden postopku izdaje schengenskega vizuma, je v zaključni fazi in bo kmalu predložena v ločenem dokumentu.

Ocena

Načeloma sistem eVisitor zagotavlja enako obravnavanje državljanov vseh držav članic in pridruženih schengenskih držav. Poleg tega je povprečna stopnja samodejnega izdajanja dovoljenj še vedno zelo visoka. Vendar poročila kažejo, da se zaradi dvomov Avstralije glede integritete vlagateljev vloge državljanov nekaterih držav članic večinoma obdelajo ročno, da bi se še dodatno preiskale. Komisija bo zato še naprej pozorno spremljala obdelavo vlog v sistemu eVisitor.

2.2. Brazilija

Trenutno stanje

Državljanji štirih držav članic (Cipra, Estonije, Latvije in Malte) še vedno potrebujejo vizum za vstop v Brazilijo.

Ukrepi za vzpostavitev vzajemnosti

Na zadnjem krogu pogajanj, ki so potekala v Brasilii od 29. septembra do 1. oktobra 2009, je bilo dokončno oblikovano besedilo sporazuma med Evropsko unijo in Brazilijo o odpravi vizumske obveznosti za kratkoročno bivanje za imetnike navadnih potnih listov, zato so se pogajanja zaključila. Pogajanja o sporazumu za odpravo vizumske obveznosti za imetnike diplomatskih, službenih ali uradnih potnih listov so se zaključila 19. novembra 2009.

Še nerešeno vprašanje enostranske izjave Evropske unije, ki naj bi se poslala Braziliji, da se zaščitijo obstoječi dvostranski sporazumi (ki vključujejo odpravo vizumov za kategorije potnikov, ki jih sporazum med EU in Brazilijo ne zajema), je bilo rešeno z izmenjavo dopisov med Komisijo in Brazilijo med februarjem in aprilom 2010. Evropska komisija v svojem dopisu izjavlja, da lahko Evropska unija začasno prekliče sporazum za imetnike navadnih potnih listov, če bi Brazilija začela odpovedovati obstoječe dvostranske sporazume. Brazilija je v svojem odgovoru upoštevala izjavo EU in ponovno potrdila svojo namero, da se bo v sodelovanju z drugo stranko ponovno pogajala o nekaterih dvostranskih sporazumih za vsak sporazum posebej.

Oba sporazuma sta bila 28. aprila 2010 formalno parafirana.

Komisija je 6. avgusta 2010 sprejela osnutke sklepov o podpisu in sklenitvi dveh sporazumov med EU in Brazilijo o odpravi vizumske obveznosti za kratkoročno bivanje. Svet je sklepa o podpisu sprejel na zasedanju Sveta PNZ 7.-8. oktobra 2010, kar bo EU omogočilo, da uradno podpiše sporazume z Brazilijo.

Ocena

Komisija pozdravlja parafiranje zadevnih sporazumov o odpravi vizumske obveznosti za kratkoročno bivanje za imetnike navadnih potnih listov ter za imetnike diplomatskih, službenih ali uradnih potnih listov. Komisija upa, da bosta lahko obe pogodbenici v skladu s svojimi notranjimi postopki čim prej ratificirali oba

sporazuma, da se državljanom vseh držav članic omogoči potovanje v Brazilijo brez vizumov.

2.3. Brunej

Trenutno stanje

Do izvzetja iz vizumske obveznosti za bivanje do 30 dni so upravičeni državljani vseh držav članic. To izvzetje iz vizumske obveznosti se lahko lokalno podaljša za dve obdobji po 30 dni, skupno pa za največ 90 dni. Vendar za državljane ZDA velja prednostna obravnava, ki omogoča takojšnjo 90-dnevno bivanje brez vizuma, če imajo navadne strojno berljive potne liste.

Ukrepi za vzpostavitev vzajemnosti

Komisija se je na tehnični ravni dodatno posvetovala z Misijo države Brunej pri Evropski uniji in razpravljala o možnostih izvzetja državljanov EU iz vizumske obveznosti za celotnih 90 dni. Opravljeni so bili notranji pogovori med ministrstvi države Brunej o možnostih podaljšanja izvzetja iz vizumske obveznosti za bivanje na 90 dni. Vendar organi Države Brunej zahtevajo od EU, da vloži uraden zahtevek za podaljšanje izvzetja iz vizumske obveznosti na 90 dni. Komisija je 24. junija 2010 organe države Brunej uradno zaprosila za odobritev izvzetja državljanov EU iz vizumske obveznosti za 90 dni.

Ocena

Komisija bo počakala na odziv države Brunej na svojo uradno prošnjo, preden se bo odločala o morebitnih nadaljnjih ukrepih.

2.4. Kanada

Trenutno stanje

Za državljane Bolgarije, Češke in Romunije še naprej velja vizumska obveznost.

Stanje v zvezi s Češko

Komisija je potem, ko je Kanada 14. julija 2009 ponovno uvedla vizumsko obveznost za državljane Češke, 19. oktobra 2009 sprejela ad hoc poročilo o tej ponovni uvedbi. Komisija je Kanadi postavila dva pogoja, ki naj bi bila zadovoljivo izpolnjena do konca leta 2009: ponovno odprtje prostorov za izdajo vizumov na Češkem in sprejetje vrste ukrepov za ponovno uvedbo potovanj brez vizuma za češke državljane. Če Kanada ne bo izpolnila teh dveh pogojev, bo Komisija priporočila uvedbo ali ponovno uvedbo vizumske obveznosti za nekatere kategorije kanadskih državljanov.

Z dopisom z dne 10. decembra 2009 je Kanada obvestila Komisijo, da bodo prosilci za vizum iz Češke od 21. decembra 2009 lahko predložili svoje vloge, govorili z uradnikom iz urada za vizume in dvignili svoje vizume na kanadskem veleposlaništvu v Pragi. Komisija je na Svetu za pravosodje in notranje zadeve z dne 25. februarja 2010 navedla, da je bil z odprtjem prostorov za izdajo vizumov v Pragi od 21. decembra 2009 izpolnjen prvi od obeh pogojev iz ad hoc poročila.

15. marca 2010 je potekal drugi sestanek delovne skupine strokovnjakov Kanade in Češke republike v Pragi, na katerem je bila prisotna tudi Komisija. Na sestanku je potekala poglobljena razprava o morebitni vsebini vrste ukrepov, na podlagi katerih bi se Kanada odločila za odpravo vizumske obveznosti za češke državljane v prihodnosti. Po teh razpravah je Komisija pripravila osnutek vrste ukrepov in ga razdelila na dva dela: ukrepi, za katere se je postopek že začel in ki bi morali dolgoročno preprečiti podobne razmere, ki bi vodile do tega, da bi Kanada ponovno uvedla vizumsko obveznost za Češko republiko; drugič, ukrepi, na podlagi katerih bi se Kanada lahko odločila odpraviti vizumsko obveznost še preden bi bili prvi ukrepi popolnoma izvedeni. Kanada in Češka republika sta se strinjali o takem izvajanju vrste ukrepov.

Kanadska vlada je 30. marca 2010 v parlamentu predlagala Zakon o beguncih („Balanced Refugee Reform Act“ (Zakonski osnutek C-11)). Zakonski osnutek vključuje spremembe v Uradu za priseljevanje in begunce, tj. organu, pristojnemu za določanje varnih izvornih držav, omejitev pri ocenah tveganja pred odstranitvijo ter drugih postopkov po prošnji za vizum, pa tudi pravočasno odstranitev zavrženih prosilcev za azil. To bi moralo prispevati k hitrejšemu sprejemanju odločitev, zagotavljati zaščito za osebe, ki jo potrebujejo, ter pospešiti odstranitev zavrženih prosilcev. Po odobritvi v spodnjem domu parlamenta („House of Commons“) in senatu, je 29. junija 2010 novemu zakonu uradno kraljevo potrditev podal glavni guverner. Uradna kraljeva potrditev novega zakona je tisto obdobje izvajanja osnutka zakona, v katerem bo treba pripraviti dodatne predpise in operativne smernice, poleg tega pa še zaposliti in usposobiti dodatno osebje. 14. maja 2010 je potekal tretji sestanek delovne skupine strokovnjakov Kanade in Češke republike v Ottawi, na katerem je bila prisotna tudi Komisija. Kot podlago za razprave so uporabili osnutek vrste ukrepov, kakor so se o njem dogovorili po sestanku v Pragi. Razpravljali so o vseh točkah osnutka ukrepov ter pri vsaki točki določili ukrepe in časovni okvir. Dosežen je bil dogovor v zvezi z dokumentom, ki ga je pripravila Češka republika: „Ukrepi glede vizumskega režima med Češko republiko in Kanado (kakor je bilo dogovorjeno na sestanku delovne skupine strokovnjakov v Ottawi 14. maja 2010)“.

Četrty sestanek delovne skupine strokovnjakov Kanade in Češke republike je potekal 20. septembra 2010 v Pragi, na njem je bila spet prisotna tudi Komisija. Preverili so napredek pri izvajanju ukrepov, dogovorjenih v dokumentu „Ukrepi glede vizumskega režima med Češko republiko in Kanado“. Dogovorili so se, da bodo kanadski strokovnjaki odšli na misijo v Češko republiko, na kateri bodo novembra ali začetek decembra 2010 zbrali podatke v okviru pregleda kanadske vizumske politike. Kanada je sporočila, da bi morali biti izvedbeni predpisi Zakona o beguncih sprejeti pred koncem leta 2011, Zakon pa bi takrat moral tudi začeti veljati.

Stanje v zvezi z Bolgarijo in Romunijo

Kanadi je bilo večkrat zastavljeno vprašanje v zvezi s potovanjem brez vizuma za vse državljane EU, zlasti na vrhu EU–Kanada 5. maja 2010, ko si je Evropska unija zelo prizadevala za doseg skupnega cilja potovanj brez vizumov v Kanado za vse državljane EU. Kanada je ponovno potrdila svojo zavezanost k rešitvi preostalih ovir, da bi bil ta skupni cilj čim prej dosežen.

Kanada je po tehničnih pregledih kanadskih uradnikov v Bolgariji in Romuniji, opravljenih aprila 2008, ključne ugotovitve teh pregledov Bolgariji in Romuniji

sporočila marca 2009. Obe državi članici sta poslali posodobljene podatke v zvezi z ugotovitvami pregledov. Kanada je o nerešenih vprašanjih obvestila obe državi članici, poleg tega pa še izrazila svoj namen nadaljevati sodelovanje ter navedla, da bi bila hvaležna za nadaljnja obvestila o napredku na področju nerešenih vprašanj.

V obdobju od zadnjega poročila so se kanadski uradniki večkrat sestali z uradniki romunskega veleposlaništva v Ottawi ter razpravljali o vizumih in migraciji. Kanada je romunskim organom sporočila, da trenutno ne namerava odpraviti vizumske obveznosti. Poleg tega je Kanada obema državam članicama sporočila, da bo še naprej spremljala razmere v Romuniji in Bolgariji ter njune korake do izpolnitve kanadskih meril za izvzetje iz vizumske obveznosti.

Ocena

Kar zadeva stanje v zvezi s Češko republiko, je Komisija Kanadi postavila dva pogoja. Prvi je bil izpolnjen z odprtjem prostorov za izdajo vizumov v Pragi z 21. decembrom 2010.

Kar zadeva drugi pogoj glede sprejetja vrste ukrepov za ponovno uvedbo potovanj brez vizuma za češke državljane, Komisija meni, da je tudi ta pogoj zdaj izpolnjen. Po tretjem sestanku delovne skupine strokovnjakov Kanade in Češke republike sta se obe državi strinjali o dokumentu, ki ga je pripravila Češka republika. Čeprav je ta dokument naslovljen „Ukrepi glede vizumskega režima med Češko republiko in Kanado (kakor je bilo dogovorjeno na sestanku delovne skupine strokovnjakov v Ottawi 14. maja 2010)“, Komisija meni, da vsebuje „vrsto ukrepov“ in tako izpolnjuje drugi pogoj. Zato Komisija meni, da je Kanada izpolnila oba pogoja iz ad hoc poročila.

Na četrtem sestanku delovne skupine strokovnjakov Kanade in Češke republike 20. septembra 2010 v Pragi je bil dosežen nadaljnji napredek pri izvajanju vrste ukrepov; dogovorjeno je bilo zlasti, da bodo kanadski strokovnjaki odšli na misijo v Češko republiko, na kateri bodo pred koncem leta 2010 zbrali podatke v okviru pregleda kanadske vizumske politike, s tem pa bi se vzpostavile realistične možnosti, da bi Kanada sprejela sklep o odpravi vizumske obveznosti za Češke državljane. Zato na tej stopnji Komisija meni, da ni potrebno priporočiti kakršnih koli povračilnih ukrepov zoper Kanado. Vendar bo Komisija skrbno spremljala napredek pri izvajanju vrste ukrepov, zlasti kako hitro in ustrezno bo Kanada sprejela nadaljnje ukrepe po misiji zbiranja podatkov v Češki republici pred koncem leta 2010. Poleg tega Komisija opozarja, da ponovna odprava vizumske obveznosti za Češke državljane ne bi smela biti vezana na izvajanje azilne reforme v Kanadi; Češka republika, Kanada in Komisija so se v zapisniku drugega sestanka delovne skupine strokovnjakov z dne 15. marca 2010 strinjale, „da odpravo vizumske obveznosti ne bi smeli pogojevati s sprejetjem nove kanadske azilne zakonodaje – ki je ni mogoče izvesti pred letom 2013; izvajanje vrste drugih ukrepov bi Kanadi omogočilo, da se odloči za odpravo vizumske obveznosti pred datumom izvedbe te nove kanadske azilne zakonodaje.“ Kanada je to potrdila še na četrtem sestanku delovne skupine strokovnjakov 20. septembra 2010.

Komisija se zaveda, da Bolgarija in Romunija še ne izpolnjujeta vseh meril za izvzetje iz vizumske obveznosti, ki jih določa Kanada. Kljub temu bo Komisija tesno

spremljala razvoj dogodkov in nadaljevala pogovore s Kanado, da bi dosegla napredek pri odpravi vizumske obveznosti za državljane Bolgarije in Romunije.

2.5. Japonska

Trenutno stanje

Na Japonsko lahko brez vizuma potujejo državljani vseh držav članic. Vendar je bilo potovanje brez vizumov za romunske državljane odobreno samo začasno, od 1. septembra 2009 do 31. decembra 2011.

Začasno izvzetje romunskih državljanov iz vizumske obveznosti

Japonska je navedla, da bo začasno izvzetje romunskih državljanov iz vizumske obveznosti ocenila eno leto po začetku veljavnosti. Urad za priseljevanje na japonskem ministrstvu za pravosodje bo od septembra do decembra 2010 zbiral in analiziral ustrezne informacije, vključno s stopnjo prekoračitve bivanja.

Ataše, ki je bil z romunskega ministrstva za upravo in notranje zadeve poslan na romunsko ambasado na Japonskem – kar je eden od pogojev za začasno izvzetje iz vizumske obveznosti – je z japonskim uradom za priseljevanje vzpostavil tesne stike.

Ocena

Komisija bo počakala na oceno japonskega urada za priseljevanje v zvezi s prvim letom začasnega izvzetja romunskih državljanov iz vizumske obveznosti, upa pa tudi, da bo Japonska na podlagi te ocene začasno izvzetje iz vizumske obveznosti spremenila v stalno.

2.6. Združene države Amerike (ZDA)

Trenutno stanje

Vizumska obveznost še vedno velja za državljane Bolgarije, Cipra, Poljske in Romunije.

Grčija se je 5. aprila 2010 pridružila programu za odpravo vizumov.

Ukrepi za vzpostavitev vzajemnosti

Komisija je organe ZDA na tehnični in politični ravni pogosto opozarjala na vprašanje nevzajemnosti, zlasti na zasedanju ministrske trojke za pravosodje in notranje zadeve med EU in ZDA 28. oktobra 2009, na zasedanjih delovne skupine med EU in ZDA 10. decembra 2009 in 10. marca 2010, na neuradnih zasedanjih visokih uradnikov za pravosodje in notranje zadeve med EU in ZDA januarja 2010 in julija 2010 ter na zasedanju na ravni ministrov za pravosodje in notranje zadeve med EU in ZDA 8.-9. aprila 2010. V zveznem registru ZDA, zvezek 74, št. 210, je bil 2. novembra 2009 objavljen končni pravilnik o zdravniških pregledih tujcev, ki je začel veljati s 4. januarjem 2010. V tem pravilniku je bil HIV/AIDS izbrisan s seznama nalezljivih bolezni. To pomeni, da so osebe z virusom HIV oz. aidsom s 4. januarjem 2010 vključene v program za odpravo vizumov.

Uradniki ameriškega urada za carinsko in mejno zaščito („Customs and Border Protection“) so 20. januarja 2010 sprožili 60-dnevno prehodno obdobje, ob koncu katerega morajo letalski prevozniki v celoti uvesti elektronski sistem za odobritev potovanja („Electronic System for Travel Authorization“ – ESTA). Letalski prevozniki lahko potnikom, ki potujejo v okviru programa za odpravo vizumov, brez odobritve sistema ESTA zavrnejo vkrcanje na letalo.

Predsednik Obama je 4. marca 2010 podpisal zakon iz leta 2009 za policijo na Capitol Hillu z administrativnimi in tehničnimi popravki („United States Capitol Police Administrative Technical Corrections Act of 2009, H.R. 1299“), ki vključuje Zakon o spodbujanju potovanj iz leta 2009 („Travel Promotion Act“). Zakon o spodbujanju potovanj spreminja Zakon o priseljevanju in državljanstvu („Immigration and Nationality Act“). Spremenjeni zakon bo določal, da Ministrstvo za domovinsko varnost („Secretary of Homeland Security“) najpozneje 6 mesecev po datumu sprejetja Zakona o spodbujanju potovanj določi takso za uporabo sistema ESTA ter nato to takso začne preverjati in pobirati. Začetna taksa je 10 USD za vsako dovoljenje za potovanje, s tem zneskom pa bodo zagotovo povrnjeni vsaj vsi stroški zagotavljanja in upravljanja sistema ESTA, ki jih bo določilo Ministrstvo za domovinsko varnost. Pomisleki glede takse so bili izraženi ob več priložnostih in v več dopisih (glej peto poročilo o vizumski vzajemnosti, ki vsebuje podrobnejše informacije glede pomislekov, izraženih v več demaršah)⁸. Poleg tega so bili 23. decembra 2009 pomisleki še enkrat izraženi v skupnih dopisih Evropske unije in Japonske zunanji ministrici Clintonovi in ministrici za domovinsko varnost Napolitano.

Ministrica za domovinsko varnost Napolitano je 20. maja 2010 napovedala, da bo papirnati obrazec o pristankih in odhodih (Obrazec I-94W) za potnike v okviru programa za odpravo vizumov ukinjen. Do konca tega poletja se bo papirnati obrazec I-94W prenehal uporabljati na vseh letališčih. To pomeni, da morajo potniki vpisati le podatke v sistem ESTA na spletni strani in jim ni več treba dodatno izpolniti obrazca I-94W. Ameriški urad za carinsko in mejno zaščito v okviru ministrstva za domovinsko varnost je 6. avgusta 2010 ob upoštevanju časovnega razporeda, ki ga določa osnutek Zakona o spodbujanju potovanj, napovedal objavo začasnega pravilnika o taksi za spodbujanje potovanj in taksi za uporabo sistema ESTA, ki se je začel izvajati 8. septembra 2010. Prosilci za dovoljenje v sistemu ESTA morajo plačati takso v višini 14 USD, ki jo sestavljata znesek v višini 10 USD za odobritev potovanja, določen v osnutku Zakona o spodbujanju potovanj, in taksa v višini 4 USD, ki jo je določila ministrica za domovinsko varnost, da se povrnejo vsi stroški zagotavljanja in upravljanja sistema ESTA. Taksa v višini 4 USD se zaračuna vsem prosilcem za elektronsko odobritev potovanja, taksa v višini 10 USD pa se zaračuna samo za odobrene vloge v sistemu ESTA.

Takso za sistem ESTA je treba plačati za nove registracije od 8. septembra 2010 naprej. Če je potnik že registriran v sistemu ESTA, se mu po 8. septembru 2010 načeloma ni treba še enkrat registrirati in plačati takse.

⁸ COM(2009) 560 konč., str. 7 in 8.

Plačati je treba z izbranimi kreditnimi ali debetnimi karticami. Ministrstvo za domovinsko varnost preučuje še druge načine plačil, ki bi se lahko uvedla v prihodnosti.

Na isti dan, ko so ZDA objavile začasni pravilnik glede taks za sistem ESTA, je Komisija objavila javno izjavo, v kateri je po eni strani izrazila razumevanje, da je ta odločitev sprejeta v skladu z zakonskimi obveznostmi po osnutku Zakona o spodbujanju potovanj, po drugi strani pa je uvedbo takse zelo obžalovala. EU in Komisija sta ponovili že večkrat izražene pomisleke, in sicer, da te nove obveznosti, ki se uporabljajo le za potnike v okviru programa za odpravo vizumov, niso skladne z zavezo ZDA v zvezi z olajšanjem čezatlantske mobilnosti in bodo dodatno breme za evropske državljane, ki potujejo v ZDA.

Komisija je ZDA 7. oktobra 2010 poslala pisne pripombe glede tega začasnega pravilnika v okviru postopka javnega posvetovanja, ki so ga odprle ZDA. V njih je še enkrat poudarila svoje pomisleke glede ovir za čezatlantsko mobilnost, ki jih ustvarjajo te nove obveznosti, ter navedla še posebne pripombe glede določb tega začasnega pravilnika, npr. o načinu plačevanja in vidikih varstva podatkov.

Končni pravilnik o sistemu ESTA še ni bil objavljen v zveznem registru ZDA. Ko bo objavljen, bo Komisija izdala končno oceno, v kateri bo upoštevala morebitne spremembe, vključno z uvedbo takse za sistem ESTA.

Pri „dvostranskem pristopu“, za katerega je Odbor stalnih predstavnikov (Coreper) dal soglasje 12. marca 2008, je treba posebno pozornost nameniti izvajanju zunanjih pristojnosti v skladu z Lizbonsko pogodbo. To bo Komisija podrobneje preučila. Čeprav EU s tem v zvezi še ni zaključila svojega dela, so ZDA dovolile še nekaj državam članicam, da se pridružijo programu za odpravo vizumov (npr. Grčiji aprila 2010). Poleg tega je treba poudariti, da nekatere države članice še niso izpolnile nekaterih pravnih zahtev ZDA, ki spadajo v pristojnost EU (začele bodo veljati z izmenjavo dopisov med EU in ZDA), potrebnih za (nadaljnje) sodelovanje v programu za odpravo vizumov (npr. izdaja biometričnih potnih listov).

Ocena

Komisija z zadovoljstvom ugotavlja, da se je tudi Grčija pridružila programu za odpravo vizumov. Ker še ni vzpostavljenega nobenega biometričnega sistema za izstop iz države na letališčih (ki lahko preveri odhode najmanj 97 % tujih državljanov, ki izstopijo na letališčih ZDA), kar je eden od pogojev iz Zakona 9/11, ostaja meja glede stopenj zavrnitev vlog 3 %. To pomeni, da na podlagi zadnjih stopenj zavrnitev vlog za izdajo vizuma od štirih držav članic, ki še niso vključene v program za odpravo vizumov, samo Ciper izpolnjuje mejo 3 %. Vendar Ciper ne izpolnjuje drugih zakonskih meril, ki jih določajo ZDA za sodelovanje v programu za odpravo vizumov. Komisija bo še naprej opozarjala na neveznost v svojih stikih z ZDA za čimprejšnjo vzpostavitev vzajemnosti na področju vizumov.

Glede vprašanja virusa HIV oziroma aidsa Komisija z zadovoljstvom sprejema dejstvo, da je bil HIV/AIDS izbrisan s seznama nalezljivih bolezni in da so osebe z virusom HIV oz. aidsom zdaj vključene v program za odpravo vizumov.

Kar zadeva začasni pravilnik glede taks za sistem ESTA, Komisija zelo obžaluje uvedbo te nove ameriške takse, čeprav razume, da je ta odločitev sprejeta v skladu z

zahtevami Zakona o spodbujanju potovanj. Komisija je ponovila pomisleke, že izražene v številnih demaršah na ravni EU, da uvedba takse za uporabo sistema ESTA pomeni dodatno breme za evropske državljane, ki potujejo v ZDA, ter ni skladna s pogosto izraženo zavezanostjo transatlantskim odnosom in sodelovanju. Komisija je ZDA 7. oktobra 2010 poslala pisne pripombe glede začasnega pravilnika o taksah za sistem ESTA v okviru postopka javnega posvetovanja, ki so ga odprle ZDA. Komisija bo še naprej izražala pomisleke glede taks za sistem ESTA v svojih stikih z ZDA.

Komisija še ni dokončala svoje ocene sistema ESTA, da bi ugotovila, ali je enakovreden schengenskem postopku vloge za izdajo vizuma, saj končnega pravilnika o sistemu ESTA v zveznem registru ZDA še niso objavili. Nedvomno bo zaračunavanje takse dodaten dejavnik, ki se bo upošteval pri tej oceni.

3. SKLEPNE UGOTOVITVE

Izvajanje novega mehanizma vizumske vzajemnosti, vzpostavljenega leta 2005 z Uredbo Sveta (ES) št. 851/2005 je zadovoljivo. Avstralija in Japonska sedaj enako obravnavata državljane vseh držav članic, končna odločitev o popolni vizumski vzajemnosti pa je odvisna od nadaljnje ocene sistema eVisitor in stalnega izvzetja Romunije iz vizumske obveznosti. Evropska Unija bo z Brazilijo zelo kmalu podpisala dva sporazuma o izvzetju iz vizumske obveznosti – enega za imetnike navadnih potnih listov, drugega pa za imetnike diplomatskih, službenih ali uradnih potnih listov. S tem bo zagotovljena vizumska vzajemnost. Komisija si bo prizadevala za zgodnjo ratifikacijo teh sporazumov v Evropski uniji in spremljala ratifikacijo v Braziliji.

Obstaja le zelo omejeno število primerov „nevzajemnosti“, v dveh pa obstajajo posebne okoliščine:

- Brunej izvzetje iz vizumske obveznosti omogoča vsem državljanom EU, vendar je veljavno le 30 dni, obnovi se lahko dvakrat po 30 dni. Komisija si bo še naprej prizadevala za vzpostavitev popolne vizumske vzajemnosti, čeprav sedanje razmere za državljane EU niso problematične,
- Kanada je ponovno uvedla vizumsko obveznost za češke državljane, a je bila sprejeta vrsta ukrepov, na podlagi katerih bo Kanada lahko spet odpravila vizumsko obveznost za državljane Češke republike pred začetkom izvajanja nove kanadske azilne zakonodaje. Komisija bo skrbno spremljala rezultate izvajanja vrste ukrepov, zlasti kako hitro in ustrezno bo Kanada sprejela nadaljnje ukrepe po misiji zbiranja podatkov v Češki republiki pred koncem leta 2010.

Pri reševanju preostalih primerov nevzajemnosti, tj. glede ZDA (vizumska obveznost za Bolgarijo, Ciper, Romunijo in Poljsko) ter Kanade (vizumska obveznost za Bolgarijo in Romunijo), EU omejuje lastni mehanizem vzajemnosti, kakor je določen v trenutnem pravnem redu EU. V teh primerih tretje države menijo, da države članice ne izpolnjujejo objektivnih meril za izvzetje iz vizumske obveznosti, ki so jih enostransko določile te tretje države v svoji domači zakonodaji (npr. ne izdajajo biometričnih potnih listov, ne izpolnjujejo mej, določenih za zavrnitve vlog za izdajo vizumov, in/ali prekoračujejo stopnje bivanja po izteku vizuma).

Komisija bo še naprej opozarjala na ta vprašanja ob vseh primernih priložnostih in na vseh ustreznih forumih v stikih z zadevnimi tretjimi državami. Komisija hkrati vabi Evropski parlament, Svet in države članice, naj premislijo, kaj bi lahko še storili, da bi rešili te primere nevezanosti.